

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

16. jaanuar 2014*

Kaupade vaba liikumine — ELTL artikkel 34 — Koguselised impordipiirangud — Samaväärse toimega meetmed — Väärismetallesemete turustamine — Proovijärelevalve märgis — Impordiliikmesriigi õigusnormidega kehtestatud nõuded

Kohtuasjas C-481/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Leedu) 27. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. oktoobril 2012, menetluses

UAB „Juvelta”

versus

VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai”,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot ja A. Arabadžiev,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- UAB „Juvelta”, esindaja: *advokatė* A. Astauskienė,
- Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja R. Krasuckaitė,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Steiblytė ja G. Wilms,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: leedu.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 34.
- 2 See eelotsusetaotlus esitati UAB „Juvelta“ (edaspidi „Juvelta“) ja VĮ Lietuvos prabavimo rūmai (Leedu proovikoda) vahelises vaidluses viimase otsuse üle, millega nõutakse Juveltalt tema turustatavate väärismetalltoodete märgistamist heakskiidetud sõltumatu riikliku proovikoja proovijärelevalve märgisega, mis vastab Leedu õigusaktide nõuetele.

Õiguslik raamistik

- 3 Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas (Leedu Vabariigi väärismetallide ja vääriskivide järelevalve seadus) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „riikliku järelevalve seadus“) artikli 3 lõike 21 kohaselt on VĮ Lietuvos prabavimo rūmai riiklik proovijärelevalve märgis Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikide ja Türgi Vabariigi kehtestatud märgis, mis kinnitab, et sellega tähistatud toote proovi vastavuse on tõendanud ja toote on proovijärelevalve märgisega märgistanud selle riigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda ning et see vastab standardproovile, mis on selles märgises endas esitatud araabia numbritega ja mis näitab seda, mitu väärismetalli massiosa sisaldub sulamis selle tuhande massiosa kohta.
- 4 Selle seaduse artikli 17 lõike 1 kohaselt peavad Leetu imporditavad väärismetalltooted ja vääriskivid olema märgistatud VĮ Lietuvos prabavimo rūmai riikliku proovijärelevalve märgisega.
- 5 Nimetatud seaduse artikli 17 lõige 2 punkt 2 näeb ette, et teisest riigist – st EMP riigist või Türgi Vabariigist, kus selliste toodete turuleviimine on lubatud – imporditud väärismetalltooteid ja vääriskive võib turustada VĮ Lietuvos prabavimo rūmai proovijärelevalve märgiseta või kvaliteeditõendita juhul, kui asjaomase riigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda on toodete proovi vastavuse tõendanud ja toote riikliku proovijärelevalve märgisega märgistanud ning tootele on kantud selles riigis registreeritud kohustuslik vastutusmärgis.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 6 Juvelta on ettevõtja, kes muu hulgas tegeleb väärismetallist ehete jaemüügiga.
- 7 VĮ Lietuvos prabavimo rūmai ametiisikud tuvastasid kontrollkäigu raames, et osa kontrollitud kuldesemetest (355 eset) ei vastanud riikliku järelevalve seaduse artikli 17 lõike 2 punktile 2.
- 8 VĮ Lietuvos prabavimo rūmai tegi 15. märtsi 2011. aasta kontrolliaktiga nr 04-13-41, milles kajastusid kontrolli tulemused, kaebuse esitajale ülalnimetatud ettekirjutuse, et Juvelta märgistaks enda turustatavad kuldesemed heakskiidetud sõltumatu riikliku proovikoja proovijärelevalve märgisega, mis vastab Leedu Vabariigis kehtivate õigusaktide nõuetele.
- 9 Kontrolliaktist nähtub, et kõnealused kuldesemed olid märgistatud Poola Vabariigi heakskiidetud proovikoja riikliku proovijärelevalve märgisega, kuid VĮ Lietuvos prabavimo rūmai sõnul ei vastanud see riikliku järelevalve seaduse artikli 17 lõike 2 punktile 2 koostoimes sama seaduse artikli 3 lõikega 21, kuna selles märgises sisaldub üksainus araabia number „3“ ei näita seda, mitu väärismetalli massiosa sisaldub sulamis selle tuhande massiosa kohta.
- 10 Selles osas märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et pooled nõustuvad, et Poola Vabariigis on proovijärelevalve märgisel kujutatud araabia number „3“ märgiks, et asjaomastes väärismetalltoodetes sisaldub 585 väärismetalli massiosa sulami tuhande massiosa kohta.

- 11 Lisaks märgib nimetatud kohus, et Juvelta kasutas asjaomastel väärismetalltoodetel täiendavat märgistust araabia numbritega „585”, et näidata Leedu tarbija jaoks märgistatud esemete standardproovi neile arusaadavas vormis.
- 12 Pärast selle kontrolliakti peale vaide esitamist VĮ Lietuvos prabavimo rūmai direktorile, kes jättis 15. aprilli 2011. aasta otsusega nr 1.5-264 selle vaide rahuldamata ning kontrolliakti jõusse, esitas Juvelta kontrolliakti ja selle otsuse tühistamiseks kaebuse Vilniaus apygardos administracinis teismasele, kes jättis 18. augusti 2011. aasta otsusega selle kaebuse rahuldamata.
- 13 Juvelta kaebas selle kohtuotsuse edasi eelotsusetaotluse esitanud kohtusse.
- 14 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt peavad olema kuldesemed, mis on imporditud teisest liikmesriigist (ekspordiliikmesriik), kus nende turuleviimine on lubatud, märgistatud liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja märgisega, mis kinnitab, et see proovikoda on selle märgisega toote proovile vastavust kontrollinud, ja milles on impordiliikmesriigi tarbijatele arusaadav teave toote standardproovi kohta, juhul kui selline teave standardproovi kohta on sellel kuldesemel olevas täiendavas eraldi märgises?
2. Kas esimesele küsimusele antava vastuse seisukohalt omab tähtsust, kui sarnaselt käesoleva asjaga ei ole impordiliikmesriigi tarbijale arusaadavat täiendavat märgist kuldeseme standardproovi kohta (näiteks märgis araabia numbritega „585”) sellele esemele kandnud Euroopa Liidu liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda, kuid tähises olev teave on tähenduselt sama kui ekspordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja poolt samale esemelt kantud märgises (näiteks araabia numbris „3” seisnev ekspordiliikmesriigi märgis tähendab konkreetselt, et selle riigi õigusnormide kohaselt on standardproov 585)?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 15 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt ühes liikmesriigis turustamiseks peavad kuldesemed, mis on imporditud teisest liikmesriigist, kus nende turuleviimine on lubatud ja kus nad on märgistatud selle teise liikmesriigi õigusnormidele vastava proovijärelevalve märgisega – juhul kui sellel märgisel olev teave nende esemete standardproovi kohta ei ole kooskõlas esimese liikmesriigi õigusnormidega –, olema uuesti märgistatud viimase liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja proovijärelevalve märgisega, mis kinnitab, et nimetatud toodete proovile vastavust on kontrollitud ja milles on asjaomastele õigusnormidele vastav teave toote standardproovi kohta.
- 16 Tuleb meeles pidada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tuleb kõiki liikmesriikide kaubanduseeskirju, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada liidusisest kaubandust, pidada koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeteks ELTL artikli 34 tähenduses (vt eelkõige 11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5, ja 2. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-108/09: Ker-Optika, EKL 2010, lk I-12213, punkt 47).

- 17 Seega, kaupade vabale liikumisele seatud tõkked, mis tulenevad siseriiklike õigusaktide ühtlustamise puudumisel teistest liikmesriikidest pärit ja seal seaduslikult toodetud ja turustatud kaupadele nõudeid kehtestavatest õigusaktidest, kujutavad endast ELTL artiklis 34 keelatud samaväärsse toimega meetmeid, isegi kui neid nõudeid kohaldatakse vahet tegemata kõikidele toodetele, välja arvatud juhul, kui nende kohaldamise tingivad üldised huvid, mis on kaupade vaba liikumise põhimõtte suhtes ülimuslikud (vt 22. juuni 1982. aasta otsus kohtuasjas 220/81: Robertson jt, EKL 1982, lk 2349, punkt 9; 15. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-293/93: Houtwipper, EKL 1994, lk I-4249, punkt 11, ja 21. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas C-30/99: komisjon vs. Iirimaa, EKL 2001, lk I-4619, punkt 26).
- 18 Selles osas on Euroopa Kohus juba sedastanud, et impordi muudavad keerukamaks ja kulukamaks sellised siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt tuleb väärismetalltooted, mis on imporditud teistest liikmesriikidest, kus nende turuleviimine on lubatud ja kus nad on märgistatud selle teise liikmesriigi õigusnormidele vastava proovijärelevalve märgisega, impordiliikmesriigis uuesti proovijärelevalve märgisega märgistada (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Robertson jt, punkt 10; Houtwipper, punkt 13, ja komisjon vs. Iirimaa, punkt 27).
- 19 Põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide puhul ongi see nii. Nende alusel tohib väärismetalltooteid ja vääriskive, mis kannavad proovijärelevalve märgist, millel olev teave ei ole nimetatud õigusnormidega kooskõlas, Leedus turustada ainult pärast selles liikmesriigis uuesti proovijärelevalve märgisega märgistamist.
- 20 Järelilikult kujutab niisugune õigusnorm endast koguselise impordipiiranguga samaväärsse toimega meetet, mis on ELTL artikli 34 alusel keelatud.
- 21 Niisuguse piirangu võimaliku põhjendatuse kohta on Euroopa Kohus juba sedastanud, et pannes importijale kohustuse kanda väärismetalltoodetele standardproovi näitav proovijärelevalve märgis, tagatakse põhimõtteliselt tarbijate tõhus kaitse ja edendatakse ausat kauplemist (vt eespool viidatud kohtuotsused Robertson jt, punkt 11; Houtwipper, punkt 14, ja komisjon vs. Iirimaa, punkt 29).
- 22 Siiski on Euroopa Kohus selles kontekstis juba sedastanud, et liikmesriik ei saa nõuda nende toodete uuesti proovijärelevalve märgisega märgistamist, mis on imporditud teisest liikmesriigist, kus nende turuleviimine on lubatud ja kus nad on asjaomaselt märgistatud vastavalt selle teise liikmesriigi õigusnormidele, kui esialgsel proovijärelevalve märgisel olev mis tahes vormis teave vastab impordiliikmesriigi ettekirjutustele ja on sealsetele tarbijatele arusaadav (vt eespool viidatud kohtuotsused Robertson jt, punkt 12; Houtwipper, punkt 15, ja komisjon vs. Iirimaa, punktid 30 ja 69).
- 23 Tegemaks kindlaks, kas liikmesriigi õigusnormidega reguleerimata standardproov annab võrdväärset ja selle liikmesriigi tarbijale arusaadavat teavet, tuleb arvesse võtta keskmise piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepaneliku ja aruka tarbija ootusi (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Iirimaa, punkt 32).
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva vaidlusega seoses tuleb märkida, et põhikohtuasjas käsitletavat esemed olid märgistatud Poola Vabariigi heakskiidetud proovikoja riikliku proovijärelevalve märgisega vastavalt selle liikmesriigi seadustele.
- 25 Samuti märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selles ei ole vaidlust, et nimetatud toodetele kantud proovijärelevalve märgisel on kujutatud araabia number „3” ning et Poolas on see märgiks, et neis väärismetalltoodetes sisaldub 585 väärismetalli massiosa sulami tuhande massiosa kohta.
- 26 Sellest järeldub, et Poolas märgistatud väärismetalltoodete puhul on nimetatud märgisel olev teave võrdne Leedu heakskiidetud sõltumatu riikliku proovikoja proovijärelevalve märgisel oleva märkega „585”, mis vastab viimati nimetatud liikmesriigi õigusnormidele.

- 27 Sellisel juhul tuleb ühtlasi kontrollida, kas põhikohtuasjas käsitletavate toodete märgistusel olev number „3” on keskmisele, piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelikule ja arukale Leedu tarbijale arusaadav.
- 28 Selles osas tuleb tunnistada, et tõenäoliselt ei ole nimetatud kirje niisugusele tarbijale arusaadav, kuna põhimõtteliselt ei pea see tarbija teadma Poola väärismetalltoodete standardproovi märkimise süsteemi.
- 29 Kuid isegi kui põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide piiravat mõju võib põhjenda Leedu tarbijate tõhusa kaitse tagamise eesmärgiga, kandes Leedu Vabariiki imporditud väärismetalltoodetele standardproovi märged, mis on neile arusaadavad, saab niisuguse põhjendusega nõustuda vaid juhul, kui see õigusnorm on proportsionaalne taotletud eesmärgiga, ehk teisisõnu, olles selle eesmärgi saavutamiseks sobiv, piirdub üksnes sellega, mida on vaja selle eesmärgi saavutamiseks.
- 30 Seega tuleb uurida, kas nimetatud eesmärki on võimalik saavutada liidusisest väärismetalltoodete kaubavahetust vähem piiravate meetmetega kui impordiliikmesriigis uuesti proovijärelevalve märgisega märgistamise nõue, mis on ette nähtud nimetatud õigusnormidega.
- 31 Selles kontekstis tuleb meeles pidada, et põhikohtuasjas käsitlusel olevate esemete standardproovi Leedu tarbija jaoks arusaadavas vormis esitamiseks kasutas Juvelta oma toodetel täiendavat märgistust „585”, mis vastab nendes väärismetalltoodetes sisalduvale väärismetalli massiosale sulami tuhande massiosa kohta, nagu märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 32 Tuleb tunnistada, et niisugune märgistamine võimaldab saavutada põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide eesmärki ning tegemist on liidusisest väärismetalltoodete kaubavahetust vähem piirava meetmega, kui nende õigusnormidega kehtestatud uuesti proovijärelevalve märgisega märgistamise nõue, tingimusel et sellise märgistamisega edastatav teave vastab ekspordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu riikliku proovikoja proovijärelevalve märgisel olevale teabele.
- 33 Lisaks tuleb märkida, et peale täiendava märgistuse – mis on kõne all põhikohtuasjas – võivad tarbijate tõhusa kaitse tagamiseks olla piisavad ka muud meetmed nagu kohustus, et teistest liikmesriikidest pärit väärismetalltoodete turustamise kohas oleks väljas impordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu riikliku proovikoja kinnitatud võrdlustabelid, milles teavitatakse tarbijaid teiste liikmesriikide proovijärelevalve märgistest ja nende vastetest nimetatud liikmesriigis, või kohustus panna nendele esemetele sildid, millel on märgitud kogu selle liikmesriigi õigusnormide nõuetele vastav teave.
- 34 Neil asjaoludel tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt ühes liikmesriigis turustamiseks peavad kuldesemed, mis on imporditud teisest liikmesriigist, kus nende turuleviimine on lubatud ja kus nad on märgistatud selle teise liikmesriigi õigusnormidele vastava proovijärelevalve märgisega – juhul kui kõnealusel märgisel olev teave nende esemete standardproovi kohta ei ole kooskõlas esimese liikmesriigi õigusnormidega –, olema uuesti märgistatud viimase liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja proovijärelevalve märgisega, mis kinnitab, et nimetatud toodete proovile vastavust on kontrollitud ja milles on asjaomastele õigusnormidele vastav teave toote standardproovi kohta.

Teine küsimus

- 35 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas esimesele küsimusele antava vastuse seisukohalt omab tähtsust asjaolu, et impordiriigi tarbijale arusaadavat täiendavat märgist kuldeseme standardproovi kohta ei ole sellele esemele kandnud liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda.

- 36 Selles osas tuleb märkida, et kuivõrd põhikohtuasjas kõne all olevatele esemetele on täiendava märgistusena kantud lisaks veel vaid ekspordiliikmesriigi, käesoleval juhul Poola Vabariigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja märgis, siis on selle märgise kui kvaliteedikinnitaja eesmärk täidetud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Houtwipper, punkt 19).
- 37 Nimelt tuleb põhikohtuasjas käsitletavat olukorda eristada sellest, kui väärismetalltooteid märgistavad ekspordiliikmesriigi tootjad ise. Viimane olukord võib luua tingimused pettusteks, mis liidu regulatsiooni puudumisel paneb laia kaalutusõigust omavatele liikmesriikidele kohustuse võtta meetmeid, mida nad peavad selles osas asjakohaseks (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Houtwipper, punktid 20–22).
- 38 Seega peab täiendaval märgistusel – nagu see, mis on kõne all põhikohtuasjas – olev teave igal juhul vastama asjaomastel esemetel oleva ekspordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja proovijärelevalve märgisega antavale teabele.
- 39 Nagu selgub ka eelotsusetaotlusest ning käesoleva kohtuotsuse punktidest 25 ja 26, on põhikohtuasja puhul just sellega tegu.
- 40 Neil tingimustel tuleb teisele küsimusele vastata, et asjaolu, et impordiriigi tarbijale arusaadavat täiendavat märgist väärismetalleseme standardproovi kohta ei ole sellele esemele kandnud liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda, ei oma esimesele küsimusele antava vastuse seisukohalt tähtsust, kui nendele toodetele on eelnevalt pannud standardproovi märgise ekspordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda ja sellele märgisele kantud teave vastab sellel proovijärelevalve märgisel olevale teabele.

Kohtukulud

- 41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt ühes liikmesriigis turustamiseks peavad kuldesemed, mis on imporditud teisest liikmesriigist, kus nende turuleviimine on lubatud ja kus nad on märgistatud selle teise liikmesriigi õigusnormidele vastava proovijärelevalve märgisega – juhul kui kõnealusel märgisel olev teave nende esemete standardproovi kohta ei ole kooskõlas esimese liikmesriigi õigusnormidega –, olema uuesti märgistatud viimase liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoja proovijärelevalve märgisega, mis kinnitab, et nimetatud toodete proovile vastavust on kontrollitud ja milles on asjaomastele õigusnormidele vastav teave toote standardproovi kohta.
2. Asjaolu, et impordiriigi tarbijale arusaadavat täiendavat märgist väärismetalleseme standardproovi kohta ei ole sellele esemele kandnud liikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda, ei oma esimesele küsimusele antava vastuse seisukohalt tähtsust, kui nendele toodetele on eelnevalt pannud standardproovi märgise ekspordiliikmesriigi heakskiidetud sõltumatu proovikoda ja sellele märgisele kantud teave vastab sellel proovijärelevalve märgisel olevale teabele.

Allkirjad